

PIAȚA INTERNĂ A ENERGIEI

În vederea armonizării și liberalizării pieței interne a energiei a UE, începând cu 1996, s-au adoptat măsuri pentru a trata accesul la piață, transparența și reglementarea, protecția consumatorilor, sprijinirea interconectării și nivelurile adecvate de aprovizionare. Aceste măsuri urmăresc să asigure creșterea competitivității, orientarea către client, flexibilitatea și nediscriminarea pe piața UE a energiei electrice, cu prețuri de aprovizionare bazate pe piață. În acest sens, ele consolidează și extind drepturile clienților individuali și ale comunităților energetice, contribuie la combaterea sărăciei energetice, clarifică rolurile și responsabilitățile participanților pe piață și ale autorităților de reglementare și abordează chestiunea securității aprovizionării cu energie electrică, gaze și petrol, precum și a dezvoltării unor rețele transeuropene pentru transportarea energiei electrice și a gazelor.

TEMEI JURIDIC

Articolele 194 și 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE)

OBIECTIVE

În sectorul energetic, finalizarea pieței interne a UE presupune: eliminarea a numeroase obstacole și bariere din calea comerțului, apropierea politicilor și măsurilor fiscale și de stabilire a prețurilor în ceea ce privește normele și standardele, precum și adoptarea unor reglementări în materie de mediu și siguranță. Obiectivul este de a asigura o piață funcțională, cu un acces echitabil la piață și un nivel ridicat de protecție a consumatorilor, precum și niveluri corespunzătoare ale interconectării și capacității de producție.

REALIZĂRI

A. Liberalizarea piețelor de gaze și electricitate

În anii 1990, când majoritatea piețelor naționale ale electricității și gazelor naturale erau încă monopoluri, Uniunea Europeană și statele membre au decis să deschidă treptat aceste piețe concurenței. Primele directive de liberalizare (primul pachet privind energia) au fost adoptate în 1996 (electricitate) și 1998 (gaze), urmând să fie transpuse în sistemele juridice ale statelor membre până în 1998 (electricitate) și 2000 (gaze). Al doilea pachet privind energia a fost adoptat în 2003, Directivele cuprinse în acesta urmând să fie transpuse de statele membre în legislația națională până în 2004, în timp ce unele dispoziții au intrat vigoare abia în 2007. Consumatorii industriali și cei casnici erau acum liberi să-și aleagă singuri furnizorii de gaze și pe cei de energie

electrică dintr-o gamă mai largă de concurenți. În aprilie 2009, a fost adoptat un al treilea pachet privind energia, care urmărea continuarea liberalizării piețelor interne ale energiei electrice și gazelor, modificând cel de-al doilea pachet și reprezentând piatra de temelie a punerii în aplicare a pieței interne a energiei.

B. Măsuri suplimentare

Astfel cum s-a anunțat în Strategia pentru o uniune energetică ([COM\(2015\)0080](#)), pentru a le furniza consumatorilor o energie sigură, sustenabilă, competitivă și la prețuri abordabile, Comisia a prezentat, la 30 noiembrie 2016, un set de propuneri legislative privind o nouă organizare a pieței energiei a UE. Pachetul intitulat „Energie curată pentru toți europenii” ([COM\(2016\)0860](#)) urmărește să pună în aplicare uniunea energetică și cuprinde eficiența energetică, energia regenerabilă, organizarea pieței energiei electrice, securitatea aprovizionării cu energie electrică și norme de guvernanță a uniunii energetice. Pentru a finaliza piața internă a energiei, Comisia a propus măsuri în Directiva privind energia electrică ([COM\(2016\)0864](#)), în Regulamentul privind energia electrică ([COM\(2016\)0861](#)) și în Regulamentul privind pregătirea pentru riscuri ([COM\(2016\)0862](#)).

Propunerea de directivă privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice ([COM\(2016\)0864](#)) reformează Directiva 2009/72/CE. Propunerea se concentrează asupra următoarelor aspecte:

- facturi la energia electrică mai clare și mai frecvente: consumatorii de energie electrică ar avea libertatea de a alege un furnizor sau un agregator, cu sprijinul unor instrumente de comparare certificate, fără perceperea de taxe pentru schimbarea furnizorului, precum și de a opta pentru un contract cu preț dinamic și pentru un contor inteligent;
- protejarea clienților vulnerabili sau afectați de sărăcia energetică: statele membre ar fi obligate să ofere protecție specifică prin monitorizarea și raportarea numărului de gospodării afectate de sărăcia energetică;
- implicarea unor noi actori de pe piață: agregatorii ar fi liberi să participe pe piața cu amănuntul; comunitățile energetice locale ar avea dreptul să se implice în generarea, distribuția, agregarea și stocarea energiei electrice și în furnizarea de servicii de eficiență energetică pe plan local și ar avea acces la toate piețele organizate; statele membre ar reglementa schimbul de date între participanții la piață;
- facilitarea electromobilității: statele membre ar trebui să faciliteze conectarea punctelor de reîncărcare pentru vehiculele electrice la rețeaua de distribuție a energiei electrice și să deschidă părților terțe accesul la proprietate asupra acestor puncte de încărcare și la gestionarea lor;
- clarificarea sarcinilor operatorilor sistemului de distribuție (OSD) și introducerea unei proceduri pentru planificarea dezvoltării rețelei de distribuție.

Propunerea de regulament privind pregătirea pentru riscuri ([COM\(2016\)0862](#)) urmărește să consolideze pregătirea pentru riscuri prin încurajarea cooperării între operatorii de transport și de sistem (OST) din cadrul UE, cei din țările învecinate și Agenția Uniunii Europene pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din

Domeniul Energiei. Propunerea vizează, de asemenea, să faciliteze gestionarea transfrontalieră a rețelelor electrice în cazul unei crize de energie electrică, prin noile centre operaționale regionale, care sunt introduse în Propunerea de regulament conexă privind piața internă a energiei electrice ([COM\(2016\)0861](#)). Se propun patru seturi de măsuri: (i) norme comune privind prevenirea crizelor de energie electrică și pregătirea pentru acestea, astfel încât să se asigure cooperarea transfrontalieră; (ii) norme comune pentru gestionarea situațiilor de criză; (iii) metode comune de evaluare a riscurilor legate de securitatea aprovizionării; (iv) un cadru comun pentru o mai bună evaluare și monitorizare a securității aprovizionării cu energie electrică.

Propunerea de regulament privind piața internă a energiei electrice ([COM\(2016\)0861](#)) reformează [Regulamentul \(CE\) nr. 714/2009](#), pentru ca piața energiei electrice să poată îndeplini anumite cerințe de flexibilitate, decarbonizare și inovare datorită unor semnale de piață nenedaturate. Propunerea este alcătuită din alte șapte propuneri legislative. Cinci dintre acestea se referă la aprovizionarea cu energie electrică, la revizuirea normelor privind comerțul cu energie electrică, la clarificarea responsabilităților actorilor de pe piață, precum și la definirea principiilor pentru evaluarea nevoilor de capacități și pentru mecanismele de asigurare a capacității bazate pe piață.

C. Reglementarea pieței energiei: Agenția Uniunii Europene pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei

Agenția Uniunii Europene pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (ACER) este operațională începând din martie 2011 [[Regulamentul \(CE\) nr. 713/2009](#)]. ACER este responsabilă în principal de promovarea cooperării dintre autoritățile naționale de reglementare la nivel regional și european și de supravegherea dezvoltării rețelei și a piețelor interne ale energiei electrice și gazelor. Ea este, de asemenea, competentă să investigheze cazurile de abuz de piață și să coordoneze împreună cu statele membre aplicarea unor sancțiuni corespunzătoare. Responsabilitatea privind impunerea sancțiunilor aplicabile în cazul unor încălcări le revine însă statelor membre.

Ca măsură suplimentară, au fost adoptate două regulamente prin care au fost create structuri de cooperare pentru Rețeaua europeană a operatorilor de sisteme de transport (ENTSO): unul în domeniul energiei electrice [[Regulamentul \(CE\) nr. 714/2009](#)] și unul în domeniul gazelor [[Regulamentul \(CE\) nr. 715/2009](#), modificat prin [Decizia 2010/685/UE](#) a Comisiei]. ENTSO, împreună ACER, concep norme detaliate privind accesul la rețea și coduri tehnice și asigură coordonarea exploatarei rețelei prin schimbul de informații operaționale și prin elaborarea unor standarde și proceduri comune în domeniul siguranței și pentru situații de urgență. ENTSO sunt responsabile și de redactarea, la intervale de doi ani, a unor planuri decenale de investiții în rețea, care sunt revizuite ulterior de ACER.

În plus, [Directiva 2008/92/CE](#) urmărește creșterea transparenței prețurilor la gaz și energie electrică aplicate utilizatorilor finali industriali, obligând în acest sens statele membre să se asigure că aceste prețuri și sistemele de stabilire a prețurilor folosite sunt comunicate către Eurostat de două ori pe an. În octombrie 2011, UE a adoptat [Regulamentul \(UE\) nr. 1227/2011](#) privind integritatea și transparența pieței angro

de energie, care urmărește să garanteze practici comerciale echitabile pe piețele europene ale energiei.

La 30 noiembrie 2016, Comisia a prezentat o propunere de regulament ([COM\(2016\)0863](#)) în vederea reformării ACER, pentru reformarea actelor juridice și consolidarea rolului principal al acesteia de coordonator al acțiunilor autorităților naționale de reglementare, în special în domeniile în care procesele decizionale naționale fragmentate referitoare la aspecte de relevanță transfrontalieră ar duce la apariția unor probleme sau inconsecvențe pentru piața internă. Prin urmare, lista de atribuții a fost actualizată pentru a include sarcinile ACER în domeniul supravegherii pieței angro și al infrastructurii transfrontaliere și pentru a oferi ACER o mai mare responsabilitate în ceea ce privește elaborarea și prezentarea către Comisie a propunerii finale pentru un cod de rețea și influențarea procesului de revizuire a pieței regionale a energiei electrice (zonă de ofertare), prevăzut în reformarea Regulamentului privind energia electrică, ([COM\(2016\)0861](#)).

D. Securitatea aprovizionării cu energie electrică, gaze naturale și petrol

[Directiva 2005/89/CE](#) stabilește măsuri menite să garanteze securitatea aprovizionării cu energie electrică, pentru a asigura buna funcționare a pieței interne de energie electrică, un nivel adecvat al interconectării statelor membre, un nivel corespunzător al capacității de producție și un echilibru între cerere și ofertă. În lumina importanței majore a gazului pentru aprovizionarea cu energie a Uniunii Europene și ca reacție la criza ruso-ucraineană a gazelor din iarna 2008-2009, în 2010 a fost adoptat [Regulamentul \(UE\) nr. 994/2010](#) privind măsurile de garantare a securității aprovizionării cu gaze naturale. Regulamentul urmărește consolidarea mecanismelor de prevenție și de reacție în situații de criză. În vederea garantării securității aprovizionării cu petrol, [Directiva 2009/119/CE](#) obligă statele membre să mențină rezerve minime de petrol care corespund mediei zilnice a importurilor nete pe 90 de zile sau mediei zilnice a consumului intern pe 61 de zile, în funcție de care cantitate este mai mare. Pentru a răspunde îngrijorărilor cu privire la livrarea gazului rusesc prin Ucraina, Comisia a lansat Strategia europeană pentru securitate energetică în mai 2014 ([COM\(2014\)0330](#)). Strategia urmărește să asigure o aprovizionare cu energie stabilă și din abundență a cetățenilor europeni și a economiei europene. Aceasta prevede măsuri cum ar fi creșterea eficienței energetice, producția autohtonă de energie și completarea legăturilor care lipsesc din infrastructură pentru a redirecționa energia acolo unde este necesară în timpul unei crize.

La 8 noiembrie 2017, Comisia a adoptat o propunere legislativă pentru o revizuire specifică a Directivei privind gazele naturale din 2009 ([COM\(2017\)0660](#)). În urma acestei revizuirii, dispozițiile fundamentale ale Directivei privind gazele naturale ar deveni imediat aplicabile gazoductelor transfrontaliere cu țări terțe sau, mai precis, acelor segmente ale conductelor situate pe teritoriul UE. Acest lucru ar contribui la asigurarea faptului că niciun proiect de infrastructură de gaze (actual, planificat sau viitor) între un stat membru al UE și o țară terță nu denaturează piața unică a energiei și nu afectează securitatea aprovizionării în UE.

E. Rețelele transeuropene de energie (TEN-E):

[Regulamentul \(UE\) nr. 347/2013](#) stabilește orientări pentru rețelele energetice transeuropene care identifică proiectele de interes comun și proiectele prioritare în cadrul rețelilor transeuropene de energie electrică și gaze. Proiectele de interes comun au prioritate la acordarea ajutorului financiar prevăzut de [Regulamentul \(CE\) nr. 2236/95](#). Bugetul alocat TEN-E este destinat în principal finanțării studiilor de fezabilitate. Se pot folosi și alte instrumente pentru a finanța parțial investițiile, cum ar fi, de pildă, fondurile structurale și de investiții europene sau Fondul european pentru investiții strategice (FEIS). [Regulamentul \(UE\) nr. 256/2014](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 26 februarie 2014 privind notificarea către Comisie a proiectelor de investiții în infrastructura energetică din Uniunea Europeană solicită statelor membre să notifice Comisiei proiectele lor de investiții în infrastructura energetică.

În comunicarea sa intitulată „Un buget pentru Europa 2020” ([COM\(2011\)0500](#)), Comisia a prezentat un nou mecanism, Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE), destinat finanțării proiectelor prioritare în domeniul energiei, transporturilor și al infrastructurilor digitale de importanță critică în perioada 2014-2020. În noiembrie 2013, Parlamentul a aprobat acordul încheiat cu Consiliul privind bugetul destinat MIE, cu 5,12 miliarde EUR alocate pentru dezvoltarea proiectelor transeuropene în domeniul infrastructurii energetice ([P7_TA\(2013\)0463](#)). O serie de proiecte de interes comun au fost alese pentru a beneficia de sprijinul UE, pe baza orientărilor pentru infrastructurile energetice adoptate în martie 2013 de Consiliu și Parlament ([P7_TA\(2013\)0061](#)).

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

La adoptarea pachetului legislativ privind piețele interne ale energiei, Parlamentul a sprijinit ferm separarea proprietății asupra activităților de transport în sectorul energiei electrice, considerând acest lucru cel mai eficace instrument de promovare a investițiilor în infrastructuri într-un mod nediscriminatoriu, a unui acces echitabil la rețea pentru operatorii nou-intrați și a transparenței pieței. Parlamentul a subliniat, de asemenea, importanța unei viziuni europene comune asupra investițiilor pe termen mediu (planul european orientativ pe zece ani axat pe interconexiuni), a consolidării cooperării între autoritățile de reglementare, statele membre și operatorii sistemelor de transport și a unui proces ferm de armonizare a condițiilor de acces la rețea. La inițiativa Parlamentului, s-a acordat o importanță deosebită protecției drepturilor consumatorilor, acestea fiind incluse în acordul convenit cu Consiliul: în rezoluții s-a insistat asupra sporirii drepturilor consumatorilor (schimbarea furnizorilor, informarea directă prin intermediul contoarelor inteligente și prelucrarea eficientă a reclamațiilor adresate unui mediator pentru energie). De asemenea, Parlamentul a obținut recunoașterea conceptului de „sărăcie energetică”. În plus, a sprijinit ferm instituirea ACER, subliniind că acestea trebuie să i se confere competențele necesare pentru a rezolva problemele care nu pot fi soluționate de autoritățile naționale de reglementare și care împiedică integrarea și buna funcționare a pieței interne.

Rezoluții importante recente:

- 12 septembrie 2017: au fost adoptate noi norme pentru a le permite țărilor învecinate să își acorde reciproc asistență pentru gestionarea crizelor gazelor,

precum și pentru asigurarea solidarității transfrontaliere și a transparenței contractelor de furnizare a gazelor.

- 2 martie 2017: deputații din Parlamentul European au aprobat norme care le impun statelor membre să informeze Comisia cu privire la planurile lor de a negocia acorduri privind furnizarea de energie cu țări terțe înainte de deschiderea negocierilor.
- 25 octombrie 2016: Parlamentul a sprijinit o rezoluție privind o strategie a UE pentru gazul natural lichefiat (GNL) în vederea unei mai mari siguranțe a aprovizionării cu energie, a reducerii emisiilor de carbon și a unor prețuri accesibile.
- 13 septembrie 2016: Rezoluția Parlamentului intitulată „Către o nouă organizare a pieței energiei” pledează în favoarea combinației între piețe lichide pe termen scurt și semnalele de prețuri pe termen lung, pentru a se pregăti piața pentru creșterea ponderii surselor regenerabile de energie și a consumatorilor activi.
- 26 mai 2016: Rezoluția Parlamentului European referitoare la noi avantaje pentru consumatorii de energie solicită ca cetățenilor să li se permită să producă, să consume și să stocheze sau să comercializeze propria energie din surse regenerabile, să participe activ pe piața energiei și să participe la gestionarea cererii.

Frédéric Gouardères
05/2019

